

Til Folketingets kulturdvalg.
(Oktober 2014.)

Baggrundspapir vedr. refusionsberettigelse for cirkus-, artist-, og klovneforestillinger. Jan Kierulfs foretræde for udvalget d. 22. oktober.

1. Baggrund: Klovneforestillinger er ikke refusionsberettigede

Refusionsordningen sikrer, at landets børnehaver og skoler får 50 % støtte fra staten, når de køber refusionsberettiget scenekunst. I takt med at kommunernes budgetter er strammet, indkøbes stort set kun refusionsberettigede forestillinger til skoler og børnehaver. Børneegnede opsøgende professionelle klovneforestillinger er ikke refusionsberettigede.

Årsagen til den manglende refusionsberettigelse er, at professionelle klovneforestillinger ikke arbejder med en dramaturgisk opbygning og ikke fremføres af såkaldte professionelle skuespillere, sangere og/eller dansere. Dermed falder klovneforestillingerne udenfor refusionsordningen. (Opsøgende cirkus-, artist- og klovneforestillinger var frem til 1989 refusionsberettiget.)

2. Konsekvensen

Allerede i 1998 påpegede Kulturministeriets Artistudvalg, at dette ville føre til en skævvridning af konkurrencevilkår og forringede muligheder for at klovnefaget såvel som andre cirkusfag kunne udvikle sig. Betænkningen påpeger, at den manglende refusionsberettigelse i sidste ende ville betyde, at børn ikke fik mulighed for at opleve cirkuskunsten. (Betænkning 1363. § 5.1.6.)

En sådan situation har vi nu. Den klassiske klovner udføres af en stadigt mindre gruppe, der stort set ikke er i kontakt med børn på offentlige institutioner. Opsøgende børneegnede professionelle klovneforestillinger er som professionelt kunstudtryk stærkt reduceret.

3. Løsningen

I Betænkning fra Kulturministeriets Artistudvalg, 1998 (nr. 1363. Pkt. 5.) redegøres for en løsning, der kan ligestille opsøgende børneegnede cirkus-, artist-, og klovneforestillinger med omrejsende børneteater, og sikre genrenes fremtid.

Artistudvalget fra 1998 foreslår (§ 5.2), at der skabes et lovgrundlag for, at § 25 i teaterloven udvides til også at dække børneegnede cirkus-, artist og klovneforestillinger, eller at der ved en selvstændig bestemmelse i teaterloven gives staten hjemmel til at yde 50 % refusion af kommuners udgifter til artistforestillinger for børn. Udvalget foreslår samtidig, at der nedsættes et cirkusrefusionsråd (svarende til det som findes på teaterområdet) på 2-3 medlemmer med cirkusfagkyndig indsigt.

Det foreslås ligeledes, at det nuværende projektstøtteudvalg udvides med en person, der har faglig kompetence til at vurdere børneegnede cirkus-, artist-, og klovneforestillinger. Det præciseres samtidig i teaterloven, at disse forestillinger kan tildeles projektstøtte på baggrund af en vurdering af, hvorvidt forestillingerne er udført med professionalisme og skabes på baggrund af de faglige kriterier, der definerer disse fag.

En alternativ løsning er, at såvel projektstøtteudvalget som refusionsudvalget suppleres med en person med særlige kompetencer til at vurderer cirkus-, artist- og klovneegnede børneforestillinger og at det i støttekriterierne indskrives, at der kan gives støtte til ovenstående forestillinger på baggrund af en faglig vurdering af om disse forestillinger lever op til kravet om professionalisme.

4. Overlever klovnefaget ikke uden refusion?

Klovnefaget er en traditionel kunstnerisk disciplin med et stort og bredt publikum. Klovnen som figur vil kunne overleve på kommercielle vilkår.

Men den manglende refusionsberettigelse har primært tre konsekvenser:

1. Børneegnede professionelle klovneforestillinger skabes ikke – børnekulturen bliver fattigere.
2. Vores børn får ikke mulighed for at komme i kontakt med de professionelle traditionelle klovne. De vil udelukkende møde de kommercielle klovnefigurer som ballonklovnen i storcenteret og hospitalsklovnen.
3. Det professionelle klovnefag vil ikke fremover blive udviklet i takt med vores samtid.

5. Hvad kan den børneegnede klovneforestilling?

Spejling af det lille barns virkelighed og udvikling

Den professionelle børneegnede klovneforestilling rammer meget præcist ind i det 3 til 10 årige barns verden. Klovneforestillingerne iscenesætter ganske enkelt essensen af barnets eget arbejde med at udvide dets sociale og emotionelle horisont. Forestillingerne skaber et billede af denne aldersgruppes udfordringer, som de kan spejle sig i, og senere imitere og reflektere over.

Ofte behandler forestillingerne aspekter som dette at drille og blive gode venner igen. Dette at sætte sig op mod en autoritet og møde en konsekvens. Dette at være grænsesøgende – og falde ud over kanten. Dette at erfare at noget er forbudt og andet er tilladt. Dette at være i stand til at bruge glæde, vrede eller raseri til at tackle en situation. Dette at møde og blive overrumplet af de store følelser som stolthed, dumdristighed, raseri, hævngherrighed og sorg. Dette at være en god ven og en dårlig ven.

I al latteren, morskaben og fjolleriet ligger en væsentlig genkendelse hos børnene, når klovne på forskellig vis iscenesætter den alment vanskelige udfordring; nemlig at lære at være sammen med andre mennesker og stå ved sine succeser og fejl i dette samspil.

Har man oplevet en professionel klovneforestilling fremført for publikum på 3 til 10 år, bliver man overrumplet af både deres koncentration, deres fokus – og ikke mindst af de refleksioner, som de har efterfølgende. Den gode klovneforestilling er en gave for denne målgruppe.

6. Kulturarv

Afslutningsvist skal påpeges, at man fra politisk side bør notere sig, at den nuværende refusionsordning betyder, at det for mange professionelle artister ikke er økonomisk muligt at arbejde professionelt med klovnefaget. Dette bevirker, at de professionelle klovne bliver færre og ældre. Klovnen som professionelt kunstnerisk udtryk er under kraftig afvikling. Et elsket folkeligt kunstudtryk og et enestående kunstnerisk håndværk, der er overleveret fra generation til generation, trues af den nuværende lovgivning.

Yderligere oplysninger

Jan Kierulf. Partner i Klovneduoen Cirkus 3.

Telefon. 23 60 92 49